

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01908	Introdución ao feito relixioso e ao cristián	1c	6
P02G120V01910	Literatura infantil e xuvenil	1c	6
P02G120V01927	Música nas culturas	1c	6
P02G120V01928	Expresión corporal e danza	1c	6
P02G120V01944	A linguaxe corporal	1c	6
P02G120V01945	Actividade física e diversidade na escola	1c	6
P02G120V01981	Prácticas externas: Practicum	An	48
P02G120V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao feito relixioso e ao cristián**

Materia	Introdución ao feito relixioso e ao cristián			
Código	P02G120V01908			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Profesorado	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Correo-e	psanjuan@planalfa.es			
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura ensina el fenómeno religioso, y en concreto, el cristianismo, a través de sus fuentes (Biblia)			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promova-la entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa
C19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación
C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
C29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
C34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico

C36	Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura
C37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer as áreas curriculares de Educación primaria	A1 A2 A3 A4 A5	B1	C5	D1 D3 D12 D15
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino		B2 B4 B12	C6 C19 C34 C37	D1 D2 D3
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B10 B11 B12	C2 C5 C6 C10 C19	D1 D2 D12
Coñecer e aplicar no aula as tecnoloxías da información e a comunicación		B10 B11	C29	D15 D16 D19 D20
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais. Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais		B12	C2 C36	D1 D2 D3 D9
Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura		B1 B11	C22 C36	D1 D2 D3 D9 D12
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos alumnos		B1 B12	C5 C37 C64	D1 D2 D3 D9 D14 D15
Coñecer os principais contidos do feito relixioso cristián			C36 C45	D1 D2 D3 D14 D15
Coñecer o feito relixioso nas diversas culturas, así como a súa influencia social, ética e cultural		B7	C22 C23 C36	D1 D2 D3 D14 D15 D18

Contidos

2. APRENDER A ENSIÑAR NA AREA DE RELIXIÓN 2. Principales cuestións da Pedagogía da relixión

3. PRÁCTICA DOCENTE A ENSEÑANZA RELIXIOSA 3. Líñas de investigación actuais da didáctica da relixión

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	12	24
Traballos de aula	6	6	12
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos relacionados coa materia
Traballos de aula	Resolución de casos prácticos relacionados coa metría
Lección maxistral	Exposición de contidos da materia con apoio de material escrito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Traballos de aula	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos de aula	Comentario de texto	10	B12	C23 C34 C64	D1 D14 D16 D18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha proba teórico-práctica sobre os contidos	80	B1 B2 B4 B10 B11 B12	C5 C10 C19 C37	D1 D2 D3 D14 D15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cuestións candentes socioreligiosas	10	B7 B12	C2 C6 C22 C29 C34 C36 C64	D1 D3 D9 D12 D14 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos que non superen a asignatura en primeira convocatoria ou aqueles que non se presenten poderán facer uso da SEGUNDA CONVOCATORIA na que se plantexará unha proba teórico-práctica sobre os contidos xerais do curso. OS alumnos non asistentes farán unha proba escrita sobre os contidos da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BIBLIA (Edición Biblia de Jerusalén,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Literatura infantil e xuvenil				
Materia	Literatura infantil e xuvenil			
Código	P02G120V01910			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Mociño González, María Isabel			
Profesorado	Mociño González, María Isabel			
Correo-e	imocino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporcionará ao futuro docente formación literaria, técnicas e recursos para que as nenas e os nenos de Educación Primaria valoren e gocen a literatura. Ademais presta especial atención ao desenvolvemento da creatividade lingüística e literaria.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
C1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar
C3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións
C7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12
C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D18	Creatividade
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer o currículo escolar da lingua e a literatura na Educación Primaria.	A1	C1	D2
	A2	C3	
	A3	C7	
	A4	C44	
	A5	C45	

Adquirir formación literaria e lingüística e comprender os principios que contribúen á formación persoal e social desde a literatura.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C1 C44	D1 D3
Coñecemento dos usos expresivos da linguaxe como fundamento para a comprensión da literatura, e valoración do texto literario como medio de comunicación.	A1 A2 A3 A4 A5		C1 C44 C45 C48	D1 D3
Coñecer o proceso de adquisición e desenvolvemento da competencia literaria en lectores iniciais e en lectores formados.	A1 A2 A3 A4 A5		C1 C3 C7 C44 C45 C48	D1 D3
Coñecer os principais autores, obras e persoaxes da literatura infantil e juvenil, además da tradición e o folclore.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D18
Saber desenvolver estratexias didácticas para que a iniciación literaria sexa fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A1 A2 A3 A4 A5		C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Coñecer métodos para incentivar a lectura estética e a lectura comprensiva. Saber aplicar estratexias didácticas para a comprensión e interpretación das obras literarias.	A1 A2 A3 A4 A5	B4	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Saber seleccionar textos adecuados para elaborar propostas didácticas orientadas á formación literaria en cada un dos tres ciclos de Educación Primaria.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B4	C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D18
Valorar o texto literario como fonte de coñecemento de outros mundos, tempos, linguas e culturas.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C22 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D20
Fomentar a creatividade lingüística e literaria.	A1 A2 A3 A4 A5	B3	C48	D3 D18

Contidos

Tema	
1. Introducción á literatura infantil e xuvenil	Ensino e aprendizaxe da literatura de tradición oral e o folclore. Clásicos da literatura infantil e xuvenil. Tendencias, autores e obras principais da literatura infantil e xuvenil actual.
2. A educación literaria	Lingua, literatura e cultura. Tipoloxías e xéneros literarios. A competencia literaria. A literatura infantil e xuvenil na formación do lector literario. Tratamento didáctico da literatura en Educación Primaria. Obxectivos. Metodoloxía. Selección de textos para valorar e gozar coa literatura. Desenvolvemento de experiencias educativas e de materiais didácticos no eido literario.
3. Os talleres de creación literaria.	Produción de textos. Técnicas e estratexias para fomentar a creatividade lingüística e literaria do alumnado. Propostas didácticas. Actividades de creación na aula.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	30	42

Presentacións/exposicións	20	45	65
Traballos de aula	18	22	40
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, actividade ou proposta educativa a desenvolver polos estudantes
Presentacións/exposición	Elaboración, presentación e exposición oral na aula por parte do alumnado dun traballo práctico, con material de apoio, en grupo, sobre a explotación didáctica dun texto literario.
Traballos de aula	Os estudantes desenvolverán propostas didácticas, experiencias educativas, actividades de creación lingüística e literaria baixo as directrices e supervisión da profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas dos estudantes.
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentar a materia aos estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións nas que se fomentará o debate e reflexión ao redor dos contidos tratados, poñendo en valor as aprendizaxes previas e os coñecementos do alumnado, ao que se lle responderá a calquera dúbida ou cuestión de interese para a temática abordada
Presentacións/exposicións	Antes de cada presentación terán que pasar por titorías para supervisar a proposta de traballo
Traballos de aula	Serán supervisados individualmente pola docente para aclarar calquera dúbida que poida xurdir

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Presentacións/exposicións	Valorarase o interese e a participación, a aplicación didáctica, a creatividade e a expresión oral: corrección e fluidez.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B4	C1 C3 C7 C22 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D18 D20
Traballos de aula	Valorarase a asistencia. A participación activa e implicación nos traballos de aula serán obxecto de avaliación continua.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B4	C1 C3 C7 C22 C44 C45 C48	D1 D2 D3 D12 D18 D20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas sobre contidos da materia.	50			C3 C7 C44 C45 C48	D1 D2 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

As competencias non adquiridas serán de novo avaliadas no mes de xullo.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada, NON poidan ASISTIR regularmente serán avaliados de todo o programa por un exame escrito sobre os contidos teóricos e prácticos da materia.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade, no apartado DATAS EXAMES

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BALLESTER ROCA, J., **La formación lectora y literaria**, Graó, 2015
CERRILLO, P., **Literatura infantil y juvenil y educación literaria**, Cincel, 2007
CERVERA, J. (1997), **La creación literaria para niños**, Mensajero, 1997
GARCÍA TEIJEIRO, A., **A poesía necesaria. Lectura e creación poética dentro da aula**, Galaxia, 2009
ROIG RECHOU, B.-A. (coord.), **Historia da Literatura Infantil e Xuvenil galega**, Edicións Xerais de Galicia, 2015

Bibliografía Complementaria

BRAVO VILLASANTE, C., **Historia y Antología de la literatura infantil universal**, Miñón, 1988
BUTIÑÁ, J. e outros, **Guía de teatro infantil y juvenil**, AEALI, 2002
CERRILLO, P., **¿Dónde está el niño que yo fui?**, Akal, 2004
CERRILLO, P. e GARCÍA PADRINO, J. (coords.), **Presente y futuro de la literatura infantil**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2000
CERRILLO, P. e SÁNCHEZ ORTIZ, C., **La palabra en la memoria (Estudios de Literatura popular infantil)**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2008
CERVERA, J., **Teoría de la literatura infantil**, Mensajero, 1991
CERVERA, J., **La dramatización en la escuela**, Bruño, 1996
GIL, C., **¡A jugar con los poemas! Taller de poesía para niños**, CCS, 2003
GONZÁLEZ BOULLOSA, P., **Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego**, Edicións Xerais de Galicia, 1997
HUERTAS GÓMEZ, R., **Poesía infantil y creatividad**, CCS, 2007
NOBILE, A., **Literatura infantil y juvenil**, Morata, 1992
PELEGRÍN, A., **Poesía española para niños**, Alfaguara, 1997
ROIG RECHOU, B.-A., **A literatura infantil e xuvenil galega no século XXI. Seis claves para entendela mellor**, Asociación de Amigos del Libro Infantil y Juvenil/, 2008
ROIG RECHOU, B.-A., P. LUCAS DOMÍNGUEZ e I. SOTO LÓPEZ (coords), **Teatro infantil. Do texto á representación**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2007
ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords), **A poesía infantil no século XXI (2000-2008)**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2008
ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords.), **O álbum na Literatura Infantil e Xuvenil (2000-2010)**, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2011
RUIZ CAMPOS, A., **Literatura infantil: Introducción a su teoría y práctica**, Guadalmena, 2000

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica da lingua e literatura: Español/O05G120V01506
Didáctica da lingua e literatura: Galego/O05G120V01501

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación por parte da profesora do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Música nas culturas				
Materia	Música nas culturas			
Código	P02G120V01927			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
C54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
C55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
C56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social dende as artes.	A1 A3 A4 A5	D1 D2 D6 D9 D13 D14
2. Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos musicais nas súas dimensións práctica e cultural.	A1 A3 A4	D1 D6

3. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música tivo dende unha perspectiva histórica, con atención preferente á tradición culta de occidente.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D14 D16
4. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música ten no contexto actual, nas diferentes culturas e tradicións do mundo, con especial atención ao noso ámbito cultural máis inmediato.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D13 D14 D16
5. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que se encontran bo noso medio inmediato: música culta, tradicional e popular.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D13 D14 D16
7. Adquirir recursos para fomentar o uso de toda a variedade de estilos musicais dentro da acción pedagóxica.	A1 A2 A3 A4		D1 D2 D6 D8 D14 D18
8. Adquirir a competencia para a busca autónoma de recursos nas principais fontes documentais de música de todos os estilos pertinentes (cultura, tradicional e popular).	A1 A2 A3 A4	B8 C54	D1 D2 D6 D8 D14 D16 D18
9. Desenvolver a capacidade para o achegamento e observación crítica de realidades específicas da música en diversos ámbitos culturais. Para a súa valoración e a presentación dos resultados deste achegamento crítico.	A2 A3 A4 A5	C56	D1 D2 D6 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18
10. Desenvolver o sentido crítico ante os fenómenos de mass-mediatización e os problemas da homoxeneización cultural nun mundo globalizado.	A3	B8	D1 D6 D13 D14 D16

Contidos

Tema	
1. As funcións da música	a. Música como cultura b. Funcións sociais da música c. A música como marcador social: étnico, xeográfico, político, de idade, etc.
2. A música na tradición culta europea: Algunhas aproximacións	a. O mundo da ópera b. Música, literatura e poesía no mundo medieval c. Música e arte no romanticismo europeo
3. A música de tradición oral e popular	a. Conceptos de música tradicional e popular. b. Presenza da música nas sociedades tradicionais c. A música popular no s. XX
4. Aproximación ás manifestacións musicais pasadas ou actuais, e elaboración dun proxecto	a. A elección do obxecto e a selección das fontes de información. b. Elaboración do proxecto c. Presentación do proxecto

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	41	30	71
Lección maxistral	20	23	43

Obradoiro	10	20	30
Traballos e proxectos	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Seguemento do traballo do alumnado na aula, durante as sesións prácticas
Traballos de aula	Seguemento da elaboración dos traballos de aula
Lección maxistral	Exposición dos aspectos teóricos e prácticos de carácter xeral

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos de aula	Seguimento participativo nas sesións de aula	50	
Obradoiro	--	0	
Traballos e proxectos	Realización e Exposición en grupos reducido ou de xeito individual dun proxecto de investigación e reflexión crítica sobre un tópico da música, histórica ou actual	50	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O seguimento regular das clases pode supor ata un 50% da cualificación final.

As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

COOK. N., **De Madonna al Canto Gregoriano**, Alianza, 2001

Bibliografía Complementaria

ESTEVE, R., **Comprender y amar la música.**, Océano., 2008

MARTÍ, J.I., **El aula de música ante el reto de la interculturalidad**, 2003

ROSS. A., **The rest is Noise: Listening to the twentieth century**, Farrar. Straus & Giroux, 2007

SWANWICK. K., **Música, pensamiento y educación**, Morata, 1991

TRAVÉ, G., **Música y Problemas Sociales**, 2003

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia regular ás clases.
- 2) Actitude favorable, receptiva e activa.
- 3) Predisposición ao traballo en grupo

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión corporal e danza				
Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G120V01928			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Pintos, Isidro			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula
C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
C54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
C55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
C56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

1. Coñecer os fundamentos e desenvolvemento da didáctica da expresión corporal e a danza e ser capaz de realizar adaptacións que permitan acceder a todo o alumnado de primaria ao desfrute da música e ao seu uso como medio de expresión.	B2 B3 B4	C13 C54 C55	D1 D8 D10 D15 D17
2. Ser capaz de analizar as correntes de educación musical a través do movemento, extraendo conceptos e liñas metodolóxicas cunha coherencia sistemática.	B2 B4	C6 C53 C54 C56	D10 D13 D15 D18
3. Coñecer a importancia da danza dentro da historia da música nas diversas culturas.	B3	C15 C53 C54	D1 D13 D14 D16
4. Saber utilizar o xogo musical como elemento didáctico e como contido.	B4	C6 C11 C17 C56	D2 D9 D12 D18
5. Ser capaz de utilizar referencias variadas para improvisar só ou en grupo.	B2 B11	C2 C6 C11 C15 C17 C56	D15 D16 D17 D18
6. Dominar a didáctica da expresión corporal-danza, así como as técnicas de programación, deseño de sesións, elección e creación de recursos e estratexias de intervención.	B2 B8	C53 C54 C55	D9 D13
7. Coñecer os fundamentos da cultura popular, con especial referencia ao folclore propio da comunidade autónoma.	B3 B8	C2 C15 C53 C55	D2 D5 D7 D13
8. Coñecer e dominar os principios da expresión e a comunicación corporal máis directamente relacionados co feito musical e coa danza.	B2	C53 C54 C55	D1 D15 D17 D19
9. Coñecer os procesos da creación coreográfica aplicada ás aulas de educación primaria.	B4	C11 C13 C15 C55 C56	D2 D9 D12 D13
10. Coñecer un amplo repertorio de danzas do mundo e os seus procedementos didácticos dentro da educación primaria.	B3 B4	C2 C13 C15 C53	D5 D7 D8 D13
11. Fomentar a práctica do traballo corporal expresivo como medio de autocoñecemento e de comunicación humana.	B4	C2 C6 C56	D16 D21

Contidos

Tema	
1- Esquemas rítmicos e polirrítmias. Improvisación rítmica.	1.1 A expresión corporal e o ritmo musical como bases do movemento danzado 1.2 Técnicas de traballo do ritmo na Educación Primaria 1.3 O canon rítmico 1.4 A improvisación como base para a creación de novos ritmos.
2- Percusións corporais	2.1 O significado de corpo e a expresión corporal 2.2 Técnicas básicas de Expresión Corporal 2.3 A percusión corporal. 2.4 Percusión corporal e tubos sonoros
3- Xogos motríces e cancións con movemento	3.1 Cancións para o desenvolvemento da personalidade 3.2 Cancións para o desenvolvemento do control e axuste postural 3.3 Cancións para o desenvolvemento do esquema corporal 3.4 Cancións para o desenvolvemento do equilibrio 3.5 Cancións para o desenvolvemento da respiración 3.6 Cancións para o desenvolvemento da relaxación 3.7 Cancións para o desenvolvemento da temporalidade 3.8 Cancións para o desenvolvemento da espacialidade 3.9 Cancións para o desenvolvemento da coordinación

4- Creación coreográfica. Elementos. Procesos.	4.1 A coreografía como proceso de invención e creación na aula. 4.2 Danzas de presentación e danza aeróbica 4.3 Outros recursos didácticos: sombras chinescas corporais, sabas, máscaras
5- Danza galega, danzas do mundo e bailes de salón. Aplicacións na aula.	5.1 A danza na historia. 5.2 Danza e Folclore do mundo: representación, simbolismo, función, traxes... 5.3 Danza galega 5.2 Os bailes de salón
6- Danza e improvisación: fontes motivadoras e procesos.	6.1 Técnicas de desenvolvemento creativo: improvisación e construción 6.2 A dramatización como proceso. Match de improvisación. O clown 6.3 Improvisación en danzas, bailes e cancións como medio de expresión e motivación do alumno.
7- Metodoloxías para a didáctica da expresión corporal-danza na escola.	7.1 Aspectos clave para o ensino e a aprendizaxe da expresión corporal e a danza 7.2 Técnicas de concienciación corporal. Técnica Alexander e Técnica de Jacobson. 7.3 Correntes pedagóxicas participativas e metodoloxías integradoras da expresión corporal e a danza na Educación Primaria.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	22	33	55
Lección maxistral	10	0	10
Presentacións/exposicións	10	10	20
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	0	10	10
Debate	10	0	10
Cartafol/dossier	0	20	20
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentacións/exposicións	O estudante participará na creación de distintas presentacións e exposicións que o profesor propoñas na aula.
Resolución de problemas	O estudante traballará de forma autónoma para resolver os distintos problemas que se vaia e /ou exercicios de forma autónoma tanto como parte dun grupo ou de maneira individual.
Debate	Apertura de debates e discusións para compartir e ver puntos de vista, para extraer conclusións e co obxecto de reflexionar como medio para a aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Realización de coreografías grupais e propostas motrices didácticas sobre cancións propostas
Lección maxistral	Exposición de cancións motrices orientadas a fins concretos e de danzas do mundo concretas
Presentacións/exposicións	Presentacións grupais de actividades encamiñadas ó desenvolvemento dos nenos e das nenas
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Resolución tanto individual como grupalmente dos problemas que van xurdindo na realización das tarefas
Debate	Presentacións comúns de temas con diferentes enfoques e aportacións de diferentes puntos de vista
Probas	Descrición

Cartafol/dossier	Realización dun dossier ou diario de clase no que se recollan aqueles datos realmente importantes ou destacables así como sirva de memoria e guía docente.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Realización de distintas probas que sirvan para valorar o grao de asentamento dos obxectivos e o grao de acerto entre o planeado e o logrado

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballos de aula	Asistencia, participación, implicación e resolución de exercicios ou proxectos propostos.	40	B2	C2	D2	
			B3	C11	D9	
			B4	C15	D10	
			B8	C17	D12	
			B11	C53	D21	
				C54		
				C55		
				C56		
Presentacións/exposicións	Participación e implicación nas distintas presentacións que se propoñan, tanto individuais como grupais	10	B2	C55	D1	
			B11	C56	D2	
					D9	
					D18	
					D21	
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Capacidade de resolución de exercicios de forma autónoma	10		C13	D2	
				C53	D12	
				C55	D13	
				C56	D16	
					D18	
					D21	
Cartafol/dossier	Dossier organizado con todas as actividades levadas a cabo na materia por todos os membros da clase e tanto teóricas como prácticas.	20		C54	D2	
				C56	D5	
					D7	
					D8	
					D15	
					D17	
					D19	
					D21	
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Realización individual e grupal dunha proba práctica.	20	B2	C6	D2	
			B11	C13	D9	
				C53	D10	
				C54	D12	
				C55	D13	
				C56	D14	
					D16	
					D18	
					D21	

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o alumnado Asistente e o Non Asistente. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá poñerse en contacto co profesorado nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente.

* **Modalidade presencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior.

* **Modalidade non presencial:** Os alumnos/as non asistentes, realizarán un exame práctico relacionado cos resultados de aprendizaxe da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada do seguinte xeito:

- O alumno ou alumna terá que simular unha situación de aula de primaria e mostrar e ensinar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo. Ademais terá que comentar detalladamente todos os aspectos didácticos que tivo e ten en

conta para poñela en práctica. 40%

- O alumno ou alumna terá que entregar un dossier sobre as actividades levadas a cabo nas clases. O profesor lle indicará cales e terá que constar unha descrición detallada das mesmas, así como expoñelas diante do profesor. 30%
- O alumno ou alumna terá que realizar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo, en grupo de 4 a 6 participantes, e na que, aquí sí, a complexidade e precisión na exudación das mesmas, serán tamén valoradas. 30%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada (exclusivamente para o presente curso académico), tanto na modalidade presencial como na non presencial.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

KALMAR, D., **Qué es la Expresión Corporal?**, LUMEN, 2005
Pease, A., **El lenguaje del cuerpo**, Paidós, 1993
RUANO, K., SÁNCHEZ, G., **Expresión Corporal v Educación.**, Wanceulen, 2009
Salzer, J., **La expresión corporal**, Herder, 1984
Santiago, P., **Desde la expresión corporal a la comunicación interpersonal**, Narcea, 1985
Schinca, M., **Expresión corporal.**, Escuela Española, 1989

Bibliografía Complementaria

BATALHA, A.P., **Metodología do ensino da danza**, UTL, 2004
BERGE, I., **Danza la vida. El movimiento natural. Una autoeducación holística.**, Narcea, 2000
Knapp, M. L., **La comunicación no verbal: el cuerpo y el entorno.**, Paidós, 1992
Learreta Ramos, B. y otros, **Didáctica de la Expresión Corporal**, Talleres monográficos, 2005
MONTAVEZ, M.; ZEA, M.J., **Expresión Corporal. Propuestas para la acción.**, Re-crea., 1998
Motos, T., **Iniciación a la expresión corporal: teoría, técnica y práctica.**, Humánitas, 1983
Pascual Mejía, P., **Didáctica de la música. Primaria**, Pearson, 2002
Pascual Mejía, P., **Didáctica de la música. Infantil**, Pearson, 2006
ROMAIN, M., **La danse à l'école primaire.**, Retz, 2001
Scott, M.D.; Powers, W.G., **La comunicación interpersonal como necesidad**, Narcea, 1985
Stokoe, P.; Schaechter, A., **La expresión corporal**, Paidós, 1984
Winnicott, D.W., **El gesto espontáneo**, Paidós, 1984
Zimmermann, D., **Observación y educación no verbal en la escuela infantil**, Morata, 1987

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continua a clases.
 - 2) Actitude favorable, receptiva e participativa.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
A linguaxe corporal				
Materia	A linguaxe corporal			
Código	P02G120V01944			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Profesorado	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Correo-e	roberto.barcala@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado coñecerá as posibilidades expresivas do corpo e da linguaxe, adquirindo e vivenciando competencias que lle van a permitir favorecer o correcto desenvolvemento da expresión corporal no alumnado de ensinanza primaria			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promova entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais

D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos e na linguaxe corporal.	A2 A4	B1 B2 B10	C57 C58	D1 D8 D16 D17
2. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices mediante o corpo.	A1 A3 A5	B4 B5 B8 B10 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D15
3. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.	A2 A3	B4 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D12 D14 D15 D16 D17 D18
4. Potenciar o uso da linguaxe corporal para conseguir unha mellor expresión, respectar o traballo propio e desenvolver habilidades sociais.	A1 A2 A5	B2 B4 B10 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D7 D12 D14 D15 D21 D22
5. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices.	A2 A4	B1 B8 B11 B12	C57 C58 C59 C60 C61	D1 D2 D6 D9 D10 D15 D16 D19
6. Ser capaz de deseñar actividades de aprendizaxe de novas formas de expresión.	A1 A3	B1 B4 B8 B11	C57 C58 C59 C60 C61	D12 D14 D15

Contidos

Tema	
Bloque 1	Principios básicos da linguaxe corporal en Educación Infantil. Linguaxe corporal e estilos docentes en Ed. Infantil.
Bloque 2	A linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación en Educación Infantil. O código non verbal na infancia.
Bloque 3	Do xogo simbólico ao xogo dramático. A creatividade
Bloque 4	Principios metodolóxico-didácticos para a aplicación de técnicas artístico-expresivas en educación infantil: a danza creativa e tradicional, o teatro de sombras, a pantomima e a dramatización.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acadar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase seguimento na propia aula da evolución das aprendizaxes do alumnado
Lección maxistral	Serán levadas a cabo polo profesor nas aulas teóricas

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Lección maxistral	Exposición práctica dalgún contido dos bloques do programa. Estas prácticas serán avaliadas durante o calendario de exames nas horas fixadas polo profesor	50	A1	B1	C57	D10
			A2	B2	C58	D15
			A3	B4	C59	D19
			A4	B5	C60	
			A5	B8	C61	
				B10		
				B11		
				B12		
Prácticas de laboratorio	Avaliación escrita dos contidos do programa na data fixada no calendario de exames.	50	A1	B1	C57	D1
			A2	B2	C58	D2
			A3	B4	C59	D6
			A4	B5	C60	D7
			A5	B8	C61	D8
				B10		D9
				B11		D10
				B12		D12
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D21
						D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

As partes superadas gardaranse máximo ata a segunda convocatoria. No seguinte curso o alumno/a deberá desenvolver a asignatura Completa.

O alumnado que non asista periodicamente a clase deberá facer un examen da parte teórica e outro da parte práctica da materia, nos que deberá superar o 50% da nota máxima en cada un dos exames para superar a materia.

As datas de exame poderán consultarse na web da facultade no apartado de organización académica

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VVAA, **LA EDUCACION PSICOMOTRIZ (3-8 AÑOS). CUERPO, MOVIMIENTO, PERCEPCIÓN, AFECTIVIDAD : UNA PROPUESTA TEORICO-PRACTICA,**

Nista-Piccolo, V., **MOVIMIENTO Y EXPRESION CORPORAL EN EDUCACION INFANTIL,**

Bibliografía Complementaria

SAINZ DE VICUÑA, P, **EDUCAR EN EL AULA DE 2 AÑOS: UNA PROPUESTA METODOLOGICA,**

RUIZ DE VELASCO GALVEZ, A, **EL JUEGO SIMBÓLICO,**

PAOLI, A, **COMUNICACION Y JUEGO SIMBOLICO: RELACIONES SOCIALES, CULTURA Y PROCESOS DE SIGNIFICACION,**

VELAZQUEZ, E., **AFECTO Y LENGUAJE,**

PAT, O., **PSICOTERAPIA SENSORIOMOTRIZ: INTERVENCIONES PARA EL TRAUMA Y EL APEGO,**

VVAA, **CONSTRUYENDO IDENTIDAD CORPORAL,**

Cebreiros, J, **OLVIDA TU LENGUAJE CORPORAL: LA IMPORTANCIA DE LA EMOCIONES EN LA COMUNICACION,**

Pons, C, **COMUNICACIÓN NO VERBAL,**

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividade física e diversidade na escola**

Materia	Actividade física e diversidade na escola			
Código	P02G120V01945			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vicente Vila, Pedro Figueira Rodriguez, Alberto			
Profesorado	Figueira Rodriguez, Alberto Vicente Vila, Pedro			
Correo-e	afigueira@uvigo.es pachipedrito@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	A materia atende as necesidades educativas especiais nos procesos de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo

D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe para a diversidade.	A1	B2	C59	D1
	A2	B4	C60	D2
2. Ser capaz de utilizar os xogos como medio para promover a comprensión da realidade.			C61	D6
3. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices que atendan á diversidade.				D7
				D8
5. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.				D9
				D10
7. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices.				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
				D22
4. Coñecer o desenvolvemento psicomotor e deseñar intervencións que atendan á diversidade	A1	B1	C57	D1
	A2	B2	C58	D2
	A3	B4	C60	D6
	A4	B5		D7
	A5	B8		D8
		B10		D9
		B11		D14
		B12		D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D22
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.		B8	C57	D2
		B10		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
8. Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente no proceso educativo	A5	B8		D6
		B12		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D17
				D19
				D21

Contidos

Tema	
BLOQUE 1	Conceptos básicos sobre diversidade e actividade física. Tipoloxía da diversidade: diversidade socioculturais, alumnado con necesidades educativas especiais, diversidade de xéneros e persoas, etc
BLOQUE 2	A atención á diversidade na escola desde a motricidade. Modelos. A aprendizaxe motriz cooperativo. A convivencia e a resolución de conflitos.
BLOQUE 3	Estratexias didácticas de atención á diversidade desde a actividade física na escola.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	8.5	17	25.5
Lección maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	2	4
Traballos e proxectos	2	6	8
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	30	52.5	82.5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Resolución de problemas e exercicios expostos e analizados na clase.
Lección maxistral	Exposicións dos aspectos máis relevantes de cada tema, explicando conceptos, clasificacións, técnicas...Será de carácter participativo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións de contidos de carácter teórico ou conceptual vencellados as competencias a desenvolver na materia. As sesións maxistrais desenvolveranse na aula baixo a dirección dos docentes responsables da materia en base os contidos obxecto da mesma.
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Resolución de supostos prácticos vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os supostos prácticos resoltos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Proxectos de intervención didáctica vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os proxectos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas por parte do alumnado sobre contidos vencellados a materia. O deseño, dirección e desenvolvemento das sesións son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.

Avaliación							
	Descrición		Cualificación		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Probas de resposta curta	Probas escritas ou orais de resposta curta	50	A1	B1	C57	D1	
			A2	B4	C58	D2	
			A3	B8	C60	D6	
			A4	B10		D7	
			A5	B12		D14	
						D16	
						D18	
						D22	

Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B10 B11	C58 C59 C60	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D10 D12 D14 D15 D16 D17 D19 D21 D22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	30		B1 B2 B5	C58 C59 C60 C61	D2 D7 D8 D9 D12 D17 D18 D19 D21 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

TODO O ALUMNADO, ASISTA OU NON ÁS AULAS, TEN DEREITO A SER AVALIADO (MEDIANTE UN EXAME OU NO MODO EN QUE SE ESTABLEZA NESTA GUÍA DOCENTE) AS FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN SERÁN IDÉNTICAS AS DO ALUMNADO QUE TEN ASISTENCIA A ACTIVIDADES LECTIVAS.

E requisito imprescindible para a superación da materia ter aprobadas as dúas ferramentas ou instrumentos de avaliación establecidos. No caso de non superar a materia en primeira convocatoria gardanse as partes aprobadas exclusivamente ata a segunda convocatoria do mes de xullo. Non se gardan partes aprobadas da materia para outras matrículas na materia, correspondente a diferente curso académico.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón <http://fcced.uvigo.es/es/docencia/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jiménez Martín, P.J., **Manual de estrategias de intervención en actividad física, deporte y valores.**, Síntesis, 2008
Merida, R., **La orientación en educación infantil: una alianza entre los agentes educativos.**, Pirámide, 2012
Vieira, A.M & Martín, M.C., **La atención a la diversidad en educación infantil: los rincones.**, Graó, 2000

Bibliografía Complementaria

SCOPUS,

SPORT DISCUS,

Gómez, H., **Educación Física y atención a la diversidad**, La tierra hoy, 2009

Lasaga, M.J. & Rodríguez, C., **La coeducación en la Educación Física y el deporte escolar: Liberar Modelos.**, Wanceulen, 2006

Varios, **Revista de Educación Física**, Boidecanto,

Prades, J. & Oriol, M., **Los retos del multiculturalismo: en el origen de la diversidad.**, 2009

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A linguaxe corporal/P02G110V01928

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas externas: Practicum				
Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G120V01981			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	48	OB	4	An
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O artigo 2 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, define estas como □[...] unha actividade de natureza formativa realizada polos estudantes universitarios e supervisada polas Universidades, cuxo obxectivo é permitirllas aos mesmos aplicar e complementar os coñecementos adquiridos na súa formación académica, favorecendo a adquisición de competencias que os preparen para o exercicio de actividades profesionais, faciliten a súa empregabilidade e fomenten a súa capacidade de emprendemento□. O Real Decreto mencionado establece no seu artigo 3 que coa realización das prácticas académicas externas se pretenden alcanzar os seguintes fins: a) Contribuír para a formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica. b) Facilitar o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional na que os estudantes han operar, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos. c) Favorecer o desenvolvemento de competencias técnicas, metodolóxicas, persoais e participativas. d) Obter unha experiencia práctica que facilite a inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura. e) Favorecer a innovación e creatividade e o emprendemento.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida

B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	A1	B1	C61	D1
	A2	B6	C62	
	A3		C68	
	A4			
	A5			

Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	A1	B1	C61	D1
	A2	B2	C62	D2
	A3	B3	C63	D3
	A4	B4	C64	D4
	A5	B5	C65	D5
		B6	C66	D6
		B7	C67	D7
		B8	C68	D8
		B9		D9
		B10		D11
		B11		D12
		B12		D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23
Interpretar e reflexionar sobre as observacións e/ou intervencións na aula mediante sesións de clase semanais organizadas polo profesor-coordinador da facultade	A1	B1	C64	D1
	A2	B6		D2
	A3	B12		D3
	A4			D5
	A5			D6
				D7
				D8
				D9
				D14
				D15
				D16
				D22
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares	A1	B1	C61	D1
	A2	B2	C62	D2
	A3	B3	C63	D3
	A4	B4	C64	D4
	A5	B5	C65	D5
		B6	C66	D6
		B7	C67	D7
		B8	C68	D8
		B9		D9
		B10		D10
		B11		D11
		B12		D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23
Asumir que a competencia profesional do mestre ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	A1	B12	C61	D8
	A2		C64	D9
	A3			D10
	A4			D14
	A5			D15
				D16
				D17
				D19
				D22

Contidos

Tema

1. Observación e análise da realidade escolar e do contexto físico, socioeconómico, cultural e lingüístico	Observación e análise da realidade: - escolar e do contexto físico - socioeconómica - cultural - lingüística
2. Interacción e comunicación no ámbito educativo	Procesos comunicativos no ámbito educativo.
3. A planificación educativa na escola na etapa de educación primaria. Identificación, selección e discusión de técnicas e estratexias para a xestión e o control da aula	Planificación escolar. - Organización escolar
4. A intervención docente do estudante en prácticas. Deseño e desenvolvemento de estratexias e recursos educativos para o ensino en áreas instrumentais e de contidos específicos	A intervención docente na aula.
5. Deseño, realización e avaliación de intervencións educativas en relación co itinerario de especialización do estudante de prácticas	A avaliación das intervencións docentes.
6. Análise e valoración crítica do proceso de ensino e aprendizaxe na aula dende os marcos teóricos e metodolóxicos ofrecidos polas outras materias	A avaliación da práctica docente realizada.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	0	25	25
Debate	25	0	25
Prácticum	600	0	600
Informe de prácticas	0	550	550

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	As titorías semanais, individuais e colectivas, con o coordinador e os titores da Universidade servirán de asesoramento aos estudantes. Analizaranse e valorarán os datos observados á luz das competencias técnicas adquiridas nas outras materias e propoñeranse directoras para desenvolver novas tarefas
Debate	A presentación de experiencias e reflexións realizadas durante as estanzas no centro escolar e o intercambio de criterios entre os estudantes de prácticas servirán para compartir experiencias e para contrastar a propia visión de a realidade educativa
Prácticum	O núcleo formativo fundamental do Practicum se desenvolverá mediante a participación no proceso de ensino e aprendizaxe do aula de Primaria asignada (xeralista e de especialidade, se é o caso). O alumno de prácticas participará nas reunións dos equipos educativos dos que forme parte e colaborará nos proxectos de innovación e nas actividades extraescolares que o centro desenvolva. Así mesmo asistirá a todas as reunións e actividades organizadas para que os estudantes en prácticas coñezan en profundidade a realidade educativa a Educación Primaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum	Realización da estancia en centros escolares.
Foros de discusión	Participación activa en espacios de discusións educativas.
Debate	Participación activa en debates educativos.
Probas	Descrición
Informe de prácticas	Realización da memoria e diario de prácticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Prácticum	Informe da titora ou titor do centro, segundo o protocolo correspondente	50	A1	B1	C61	D1
			A2	B2	C62	D2
			A3	B3	C63	D3
			A4	B4	C64	D4
			A5	B5	C65	D5
				B6	C66	D6
				B7	C67	D7
				B8	C68	D8
				B9		D9
				B10		D11
				B11		D12
				B12		D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23
Informe de prácticas	Asistencia e avaliación das reunións e outras actividades programadas Memoria de Prácticas	50	A1	B1	C61	D1
			A2	B2	C62	D2
			A3	B3	C63	D3
			A4	B4	C64	D4
			A5	B5	C65	D5
				B6	C66	D6
				B7	C67	D7
				B8	C68	D8
				B9		D9
				B10		D10
				B11		D11
				B12		D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A titora ou titor académico da universidade avaliará as prácticas desenvolvidas polos estudantes de conformidade cos criterios e fontes de información sinalados.
2. A titora ou titor do centro escolar, como indica o art. 13 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, realizará e remitirá ao titor/a académico da Universidade a avaliación final.
3. Para superar a materia do Prácticum o estudante deberá acadar o aprobado en cada un dos criterios de avaliación establecidos nos informes, tanto do titor/a do centro escolar como do titor/a académico. Manteranse as competencias adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.
4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes do inicio das prácticas, o coordinador/a do Prácticum remitiralle ao centro escolar a folla de avaliación na que se reflictan as diferentes competencias obxecto de mesma.
5. Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, no tocante á Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de

Novembro.

2. A través da guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendacións precisas para unha correcta elaboración da Memoria.

3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará coa correspondente folla de avaliación.

4. As datas de entrega da Memoria de Prácticas de cada convocatoria figura reflexado no calendario académico da Facultade, podendo consultarse no apartado de organización académica da web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CEBRIÁN DE LA SERNA, M. Y MONEDERO MOYA, J. J., **El e-portfolio y la e-rúbrica en la supervisión del practicum**, 1, Imprenta universitaria., 2009

Schön, D.A., **La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones**, 1, Paidós-MEC., 1992

Zeichner, H., **A formação reflexiva de professores: ideias e práticas**, 1, Educa, 1993

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104

Socioloxía: Socioloxía da educación/P02G120V01105

Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301

Ciencias experimentais/P02G120V01302

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Xeografía/P02G120V01305

Lingua española/P02G120V01303

Lingua galega/P02G120V01404

Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304

Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503

Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901

Educación artística/P02G120V01902

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

Ética e deontoloxía profesional/P02G120V01903

Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504

Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505

Lingua inglesa e a súa didáctica/P02G120V01507

Lingua e literatura: Español/P02G120V01603

Língua e literatura: Galego/P02G120V01602
Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria/P02G120V01925
Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926
Expresión corporal e danza/P02G120V01928
Introdución ao feito relixioso e ao cristián/P02G120V01908
Literatura infantil e xuvenil/P02G120V01910
Música nas culturas/P02G120V01927

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G120V01991			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Francés Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor titor, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia

C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
É capaz de interrelacionar as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.	A1	B8	C61	D2
	A2		C65	D7
	A3		C66	D8
	A4			D17
	A5			D18
				D21
				D22
É capaz de estudar ou avaliar situacións educativas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.	A1	B1	C63	D6
	A2	B2	C64	D11
	A3	B4	C66	D13
	A4	B5		D14
	A5	B8		D15
				D16
É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención educativa o o ciclo de primaria e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	A1	B2	C63	D1
	A2	B4	C64	D2
	A3	B6	C67	D9
	A4	B7	C68	D10
	A5			D13
É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións pre-profesionais e analizando a eficacia do propio programa de traballo.	A1	B10	C62	D2
	A2	B12	C63	D8
	A3			D21
	A4			
	A5			
É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do mestre participando no desenvolvemento e análise das propostas educativas que se implementan..	A1	B7	C66	D5
	A2	B9		D12
	A3	B12		D19
	A4			D20
	A5			D23

É capaz de sintetizar información e soste argumentos sólidos.

A1 B2 D3
A2 B3 D4
A3 B11
A4
A5

É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e adecuada á audiencia para a que fosen preparadas.

A1 B8 D3
A2 D5
A3 D6
A4
A5

É capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada á intervención educativa e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.

A1 B11 C65 D16
A2 D17
A3 D18
A4
A5

Contidos

Tema

Relacionados coas materias do título.

Contidos das materias do Grao de Educación Primaria

Planificación, desenvolvemento e/ou avaliación de investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballo tutelado	10	115	125
Presentacións/exposicións	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.
Traballo tutelado	Ao alumnado asignaráselle un titor/a para a realización do TFG. A tutorización consistirá en supervisar e orientar ao estudante na temática, metodoloxía, elaboración e presentación e calquera outro aspecto académico, así como falicitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a súa presentación e defensa.
Presentacións/exposición	Exposición e defensa por parte do alumnado do TFG realizado ante un Tribunal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado realizará o TFG baixo a tutela do seu titor/a asignado.
Presentacións/exposicións	O alumnado realizará a defensa oral do TFG.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Traballo tutelado	Informe da titora ou titor académico sobre o seguimento do traballo do alumno	30	B1	C61	D1
			B2	C62	D2
			B3	C63	D3
			B4	C64	D4
			B5	C65	D5
			B6	C66	D6
			B7	C67	D7
			B8	C68	D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
					D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22
					D23
Presentacións/exposicións	Informe do tribunal sobre a memoria do TFG e a súa exposición e defensa	70	B1	C61	D1
			B2	C62	D2
			B3	C63	D3
			B4	C64	D4
			B5	C65	D5
			B6	C66	D6
			B7	C67	D7
			B8	C68	D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
					D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22
					D23

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuadrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ferrer, V.; Carmona, M. y Soria, V. (Eds), **EL TRABAJO DE FIN DE GRADO. GUÍA PARA ESTUDIANTES, DOCENTES Y AGENTES COLABORADORES.**, 1, McGraw Hill, 2012

Walker, M., **Como escribir traballos de investigación**, 1, Gedisa, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas externas: Practicum/P02G120V01981

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de TFG da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.
